

Pe 5 august a.c. s-a stins din viață poate cel mai bun cunoscător al vieții și operei lui Caragiale, motiv datorită căruia, pentru a-l păstra în memoria noastră, al celor cărora l-am prețuit și admirat voi reproduce “dialogul liber-schimbist, purtat cu Domnia sa în anul 2002, la împlinirea a 150 de ani de la nașterea inegalabilului dramaturg, an declarat de UNESCO, Anul internațional I. L. Caragiale”. Geo Călugăru: De unde pasiunea pentru I. L. Caragiale? Ștefan Cazimir: Neplăcându-mi să vorbesc despre mine, îi dau cuvântul doamnei Zoe Dumitrescu Bușuleanga, care a spus în 1967, la susținerea tezei mele de doctorat: “Avea, îmi amintesc, o maturitate puțin obișnuită la vârsta studenției și, mai cu seamă, un simț intelectual, dacă se poate spune, al humorului, pe care-l cultiva cu asiduitate, chiar din anii aceia. Îl iubesc în mod special, din această pricină, pe Caragiale. Și astfel, lucrarea cu care se prezintă astăzi la doctorat este o surpriză pentru cine îl cunoaște demult și bine, pe Ștefan Cazimir”. G. C.: De ce tradiția culturală a ultimelor decenii îl opune, în mod fals lui Eminescu? Șt. C.: Nu cred că este vorba de o tradiție, și cu atât mai puțin de una “culturală”. Este mai curând o prejudecată, proprie spiritelor reduse sau complexate, și pe care un ochi limpede o reduce la neant. Cei doi geniali creatori se arată uniți prin preocuparea lor de problema raportului dintre aparență și esență. Eminescu ca poet liric, de misterioasa lor logodnă, Caragiale, ca autor satiric, de divorțul dintre ele. Eminescu este marele nostru profesor de visare. Caragiale - dascălul nostru de luciditate. De aceea poate, Caragiale rămâne, în domeniul lui, mult mai izolat decât Eminescu într-al său. În vecinătatea lui Eminescu îi putem invoca pe Arghezi și pe Blaga. G. C.: Vă rog să definiți patriotismul, aparent antinomic, al lui I. L. Caragiale. Șt. C.: Cea mai bună definiție a dat-o însuși scriitorul, așternând pe hârtie aceste rânduri memorabile: “Când ar fi să dau vreo povață unui tânăr român, iată pe care i-as da-o: <<Tinere, să-ți fie patria scumpă și sfântă ca mama ta! S-o iubești și s-o respecti din adâncul sufletului tău! De dragostea și de respectul tău pentru ea să nu faci niciodată reclamă și paradă. Ba, ai dreptul și datoria să urăști, să lovești, să sfărâmi pe acei frați ai tăi ticăloși cari, în loc s-o iubească și s-o respecte ca pe o mamă cuminte, onestă și severă, o curtează, o măgulesc și o exaltează ca pe o bătrână cochetă, nebună, bună de tocat!>>. Atât despre patrie - și sper că-n tot ce-am scris nu se va găsi despre frumoasa și generoasa mamă vreo altă tiradă”. G. C.: De ce credeți, că este permanentă actualitatea lui Caragiale? Șt. C.: Aș prefera să vorbim nu despre “actualitatea” lui Caragiale (termen vag depreciativ, când ne referim la clasic), ci despre perenitatea operei lui. Permanența lui Caragiale este, într-un anumit sens, de același tip cu permanența proverbelor. Geniul său a izvodit o vastă colecție de expresii proverbiale, care au intrat în limbajul curent. “Ele zugrăvesc misterios - spune G. Călinescu - sufletul nostru volubil și ne reprezintă inanalizabil (...) imposibilitatea de a le mai înlătura din conștiință după ce ne-am familiarizat cu ele”. Nu există nici o împrejurare a existenței noastre cotidiene care să nu poată fi sintetizată printr-o expresie caragialiană. Când vorbim despre modul subteran și impur în care s-a soluționat o problemă oarecare, invocăm “lanțul slăbiciunilor”. Când vrem să ne punem în valoare discreția, cităm, cităm vorbele lui Dandanache: “Nu spui cine... persoană însemnată...”. Când consemnăm că un paznic al legalității s-a făcut vinovat de încălcarea ei, spunem că a fost “poliția în persoană”. Și așa mai departe, și așa mai departe... G. C.: În care dintre personajele lui Caragiale vă regăsiți? Șt. C.: Ca liber-schimbist, evident, în Cațavencu (“Da, suntem ultraprogresiști, da, suntem liber-schimbști...”). Dar, totodată și în Dandanache (“în toate camerele, cu toate partidele, ca rumânul imparțial...”), precum zeci de colegi din Parlamentul României, care, ca și mine, au migrat de la un partid la altul, devenind astfel membri de onoare ai Partidului Liber-Schimbist și primind Ordinul Cangurului, cu plăci de rubin în număr egal cu cel al salturilor efectuate. G. C.: Aveți prieteni între personalități care seamănă cu personaje din Caragiale? Șt. C.: Toți prietenii mei și eu alături de dânsii, aparținem acestei familii, pentru că toți ne iubim țara, toți suntem români! ... mai mult sau mai puțin onești.

Geo Călugăru